

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dn. 08.06.2004 r.

RKT-61-41/04/MF

DECYZJA Nr RKT-30/2004

I Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Przedsiębiorstwu Energetycznemu Systemy Ciepłownicze S.A. ul. POW 2 42-200 Częstochowa,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

na podstawie art. 23c) ust. 1 w związku z art. 23a) ust. 1 i 2 w/w ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, bezprawne działanie Przedsiębiorstwa Energetycznego Systemy Ciepłownicze S.A. z siedzibą w Częstochowie, polegające na tym, że:

- 1) *w umowie sprzedaży ciepła dla odbiorców indywidualnych z zastosowaniem w rozliczeniach za ciepło taryfy jednoczłonowej oraz umowie sprzedaży ciepła dla odbiorców indywidualnych z zastosowaniem w rozliczeniach za ciepło taryfy wieloczłonowej* zawieranych z konsumentami nie określono:
  - a) obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła i tabel regulacyjnych oraz szczegółowych warunków i terminów wprowadzania zmian ustaleń w tym zakresie (a także w zakresie zmiany wielkości zamówionej mocy cieplnej), co stanowi naruszenie § 12 pkt 2 lit. b rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. Nr 72, poz. 845),
  - b) rodzaju nośnika ciepła i jego parametrów dla warunków obliczeniowych, co stanowi naruszenie § 12 pkt 2 lit. c w/w rozporządzenia,
  - c) terminu rozpoczęcia dostarczania ciepła do obiektów oraz szczegółowych warunków ustalania terminów rozpoczynania i przerywania dostarczania ciepła w celu ogrzewania i dla innych potrzeb, co stanowi naruszenie § 12 pkt 2 lit. d w/w rozporządzenia,
  - d) miejsca rozgraniczenia eksploatacji urządzeń lub instalacji, co stanowi naruszenie § 12 pkt 3 w/w rozporządzenia,
  - e) praw i obowiązków stron, co stanowi naruszenie § 12 pkt 4 w/w rozporządzenia,
  - f) szczegółowych zasad ustalenia terminów przeprowadzania prób i badań kontrolnych oraz konserwacji i remontów eksploatowanych przez strony urządzeń i instalacji, co stanowi naruszenie § 12 pkt 5 w/w rozporządzenia,
  - g) szczegółowych zasad wprowadzania planów ograniczeń oraz wstrzymania dostarczania ciepła, co stanowi naruszenie § 12 pkt 6 w/w rozporządzenia,
  - h) odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, a w szczególności za:

- przekroczenie zamówionej mocy cieplnej lub obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyżeń od parametrów nośnika ciepła oraz dopuszczalnych przerw i ograniczeń w dostarczaniu ciepła,
  - niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców,
  - nielegalny pobór ciepła,
  - zwrot zanieczyszczonego nośnika ciepła lub jego kradzież,
- co stanowi naruszenie § 12 pkt 8 rozporządzenia przyłączeniowego,
- i) standardów jakościowych obsługi odbiorców, co stanowi naruszenie § 12 pkt 9 w/w rozporządzenia,
  - j) bonifikat, upustów i opłat z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy, co stanowi naruszenie § 12 pkt 10 lit. c w/w rozporządzenia,
  - k) miejsca zainstalowania i wymagań dotyczących układu pomiarowo – rozliczeniowego, co stanowi naruszenie § 12 pkt 11 w/w rozporządzenia

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

II. Na podstawie art. 23c) ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

w celu wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji określa się Przedsiębiorstwu Energetycznemu Systemy Ciepłownicze S.A. z siedzibą w Częstochowie, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów polegające na umieszczeniu w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów sprzedaży ciepła z konsumentami, wszystkich informacji o których mowa w § 12 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. Nr 72, poz. 845).

III. Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

postanawia się zobowiązać Przedsiębiorstwo Energetyczne Systemy Ciepłownicze S.A. z siedzibą w Częstochowie do poniesienia kosztów niniejszego postępowania w wysokości 28,50 PLN (słownie: dwadzieścia osiem złotych pięćdziesiąt groszy).

Uzasadnienie

W okresie od 19.08.2003r. do 09.10.2003r. przeprowadzone zostało w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej Organem Antymonopolowym) postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia czy Przedsiębiorstwo Energetyczne Systemy Ciepłownicze S.A. z siedzibą w Częstochowie stosuje we wzorcach umownych zawieranych z konsumentami postanowienia mogące nosić znamiona niedozwolonych postanowień umownych.

Ponieważ analiza dokumentów i informacji zebranych w toku tego postępowania wyjaśniającego dała podstawę do przyjęcia, iż w opisaney sprawie mogło nastąpić naruszenie przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej dalej ustawą antymonopolową), w dniu 04.03.2004r. wszczęto z urzędu postępowanie w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w związku z podejrzeniem podejmowania przez Przedsiębiorstwo Energetyczne Systemy Ciepłownicze S.A. z siedzibą w Częstochowie (zwane dalej PEC) bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (karta nr 1).

W odpowiedzi na zarzuty zawarte w postanowieniu o wszczęciu postępowania PEC stwierdziło (karta nr 28), że zakwestionowane wzorce umów sprzedaży ciepła dla odbiorców indywidualnych zawierają w swoich zapisach odnośniki do odpowiednich, aktualnych przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne oraz wszystkich przepisów wykonawczych do tej ustawy. Zamierzeniem PEC w procesie tworzenia wzorców umów było stworzenie takiego wzorca, który wobec wielu nowelizacji w/w przepisów prawa nie wymagałby ciągłej aktualizacji. PEC w chwili obecnej posiada około (...) zawartych umów sprzedaży ciepła i każda aktualizacja przepisów prawa powodowałaby każdorazowo konieczność aktualizacji bardzo dużej ilości umów sprzedaży ciepła. Dlatego też wprowadzono w w/w wzorcach umów zapisy odnoszące się do przepisów prawa. Ujęcie tych zapisów miało dodatkowo za zadanie wprowadzić czytelność i przejrzystość umowy dla konsumenta (odbiorcy) indywidualnego. Przesłanki te wynikały również z faktu, iż konsumenci (odbiorcy ciepła) z reguły nie znają aparatu pojęciowego i specyfiki wyrażeń normowanych w przepisach ustawy Prawo energetyczne, tym bardziej, że w rozporządzeniu „przyłączeniowym” znajdują się zapisy mówiące o tym, że w sytuacji w której strony nie określiły pewnych standardów w umowie zastosowanie mają przepisy rozporządzenia, a z kolei wzorce tych umów wyczerpują znamiona postanowienia art. 5 ust. 1 i 2 ustawy Prawo energetyczne.

PEC wskazało, że umowa sprzedaży ciepła występuje najczęściej, jako umowa sprzedaży. Stosownie do art. 555 K.c. przepisy o sprzedaży rzeczy stosuje się odpowiednio do sprzedaży energii. Zdaniem Sądu Antymonopolowego w świetle art. 535 i art. 555 K.c. do istotnych postanowień umowy sprzedaży paliw i energii należałoby w zasadzie zaliczyć jedynie określenie przedmiotu sprzedaży, który sprzedawca zobowiązuje się przenieść na własność kupującego oraz cenę jako świadczenie ekwiwalentne kupującego. Pozostałe zaś składniki wymienione w art. 5 ust. 2 ustawy Prawo energetyczne oraz w rozporządzeniu „przyłączeniowym” są elementami nieistotnymi z punktu widzenia dojścia do skutku umowy danego rodzaju, a ich zamieszczenie w umowie wynika z obowiązku o charakterze publicznoprawnym obciążającym w pierwszej kolejności przedsiębiorstwo energetyczne.

Brak w umowach z konsumentami precyzyjnych zapisów o których mowa w § 12 rozporządzenia nie jest przejawem bezprawnych działań ze strony PEC noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, lecz jest jedynie konsekwencją opisanych założeń stworzenia wzorca umowy.

Organ Antymonopolowy ustalił i zważył co następuje.

Zgodnie z art. 23a) ust. 1 ustawy antymonopolowej za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa antymonopolowa w art. 23 a ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. Brak cech bezprawności winien, w myśl art. 6 K.c., wykazać przedsiębiorca (Por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, pod redakcją prof. dr hab. Janusza Szwaji, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s.117 – 118).

Wobec powyższego, aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

- bezprawne działanie przedsiębiorcy,
- działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2 ustawy Prawo energetyczne dostarczanie paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła odbywa się na podstawie umowy sprzedaży lub umowy przesyłowej. Umowy powinny uwzględniać zasady określone w ustawie i warunki ustalone w koncesjach oraz zawierać co najmniej:

2) umowa sprzedaży – postanowienia dotyczące: ilości sprzedaży paliw gazowych, energii elektrycznej albo ciepła w podziale na okresy umowne, sposobu ustalania cen i warunków wprowadzania ich zmian, sposobu rozliczeń, odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, okresu jej obowiązywania i warunków rozwiązania.

Przedsiębiorstwo energetyczne może zawierać z odbiorcą, któremu dostarcza paliwa gazowe, energię elektryczną lub ciepło na podstawie cen i stawek opłat ustalonych w taryfie, jedną umowę zawierającą postanowienia umowy sprzedaży i umowy przesyłowej.

Art. 9 ustawy Prawo energetyczne zawiera delegację dla ministra właściwego do spraw gospodarki do wydania rozporządzenia, które powinno m.in. określać podstawowe elementy umowy o przyłączenie, umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłowych. W oparciu o w/w upoważnienie wydane zostało rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. Nr 72, poz. 845 - zwane dalej rozporządzeniem przyłączeniowym), które w § 12 określa niezbędne elementy umowy sprzedaży ciepła.

Zgodnie z poglądami doktryny „wydaje się ze wszech miar celowe, aby przedsiębiorstwa energetyczne posługiwały się wzorcami umów, bowiem trudno sobie wyobrazić, aby przykładowo wszelkie postanowienia każdej umowy (...) były indywidualnie negocjowane. Wzorzec umowy powinien zawierać te wszystkie elementy, o których mowa w Ustawie lub przepisach wykonawczych do Ustawy oraz innych obowiązujących przepisach prawa”¹. oraz „(...) w zakresie samego tylko obrotu ciepłem przepisy wydane na podstawie art. 9 ustawy wyróżniają przedsiębiorstwa ciepłownicze, przedsiębiorstwa wytwórcze oraz przedsiębiorstwa obrotu ciepłem. Przepisy te określają wiele nie określonych ustawowo zagadnień, które powinny być uwzględnione w umowie, w tym także szczegółowo prawa i obowiązki stron”².

¹ J. Baehr, E. Stawicki „Prawo energetyczne. Komentarz.” Fundusz Współpracy Cooperation Fund, Program SEW & Międzykomunalna Spółka Akcyjna MUNICIPIUM Warszawa 1999, str. 43

² Ibidem str. 46

Z powyższego wynika, że umowy zawierane przez przedsiębiorstwa ciepłownicze z konsumentami powinny zawierać elementy określone w art. 5 ustawy Prawo energetyczne oraz w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego. Wspomniane przepisy szczegółowo regulują obowiązki dostawcy ciepła w stosunku do klientów korzystających z jego usług. Ponadto w/w przepisy określają niezbędne elementy umowy sprzedaży ciepła. Określają one obowiązki i prawa stron takiej umowy. Celem wprowadzenia do przedmiotowej ustawy i rozporządzeń wykonawczych szczegółowych zapisów nakładających na przedsiębiorstwa ciepłownicze określone obowiązki było zapewnienie konsumentom (odbiorcom) należytej ochrony przed silniejszą stroną umowy, jaką jest dostawca ciepła. Świadczy o tym bezwzględnie wiążący charakter tych przepisów. Analiza *umów sprzedaży ciepła dla odbiorców indywidualnych z zastosowaniem w rozliczeniach za ciepło taryfy jednoczłonowej oraz umów sprzedaży ciepła dla odbiorców indywidualnych z zastosowaniem w rozliczeniach za ciepło taryfy wieloczłonowej* zawieranych przez PEC z konsumentami w oparciu o stosowane wzorce umowne stanowi podstawę do przyjęcia następujących ustaleń (karty nr 12-13, 14-15, 24-25 i 26-27).

a) W w/w umowach nie określono obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła i tabel regulacyjnych oraz szczegółowych warunków i terminów wprowadzania zmian ustaleń w tym zakresie (a także w zakresie zmiany wielkości zamówionej mocy cieplnej), co stanowi naruszenie § 12 pkt 2 lit. b rozporządzenia przyłączeniowego.

Zgodnie z § 27 ust. 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia przyłączeniowego określającego standardy jakościowe obsługi odbiorców odchylenie od obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła dostarczonego do węzła cieplnego nie powinno przekraczać w sieciach parowych: +3% i -8%, a w sieciach gorącej wody: +5% i -5%. Z kolei odchylenie temperatury nośnika ciepła dostarczanego do węzła cieplnego w stosunku do tabeli regulacyjnej nie powinno przekraczać w sieciach parowych: +5% i -10%, a w sieciach gorącej wody +5% i -5% pod warunkiem, że temperatura wody zwracanej z węzła cieplnego do sieci ciepłowniczej jest zgodna z tabelą regulacyjną, z tolerancją +7% i -7%.

§ 38 - § 44 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 12 października 2000r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem (Dz.U. Nr 96, poz. 1053 – zwane dalej rozporządzeniem taryfowym) wskazują konsekwencje, jakie wynikają w sytuacji niedotrzymania przez przedsiębiorstwo ciepłownicze standardów jakościowych obsługi odbiorców lub niedotrzymania przez odbiorców warunków umowy. Przykładowo można tu wskazać sytuacje zwiększenia lub zmniejszenia obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła (i przekroczenia jego dopuszczalnego odchylenia) przez przedsiębiorstwo ciepłownicze lub odbiorcę, bądź też podniesienie lub obniżenie przez strony umowy temperatury dostarczonego (zwracanego) nośnika ciepła i przekroczenie dopuszczalnego jej odchylenia.

W związku z tym, że w umowach sprzedaży ciepła zawieranych przez PEC z konsumentami nie określono obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła i tabel regulacyjnych, konsumenci w oparciu o treść umowy nie są w stanie dowiedzieć się na jakich warunkach powinna odbywać się dostawa ciepła do ich obiektów. Brak tej wiedzy uniemożliwia konsumentom kontrolę, czy PEC dostarcza ciepło zgodnie z treścią umowy i równocześnie, czy dotrzymuje standardów jakościowych obsługi odbiorców. Tym samym w sytuacji, gdy PEC przy dostawie ciepła narusza obowiązujące standardy, konsumenci w oparciu o postanowienia umowy nie potrafią ocenić, czy PEC rzeczywiście dopuścił się naruszenia, a tym samym nie wiedzą, że w takiej sytuacji przysługują im określone roszczenia z tego tytułu. Konsumenci narażeni są również na poniesienie odpowiedzialności w sytuacji, gdy ich zachowanie nie odpowiada obowiązującym normom, wówczas gdy nie są o tych normach poinformowani, a także nie wiedzą jakie konsekwencje mogą ponieść z tytułu ich naruszenia. Stąd też brak w/w informacji godzi w interesy ekonomiczne konsumentów – odbiorców ciepła dostarczanego przez PEC.

W przedmiotowych umowach nie określono również szczegółowych warunków i terminów wprowadzania zmian w zakresie natężenia przepływu nośnika ciepła, tabel regulacyjnych oraz wielkości zamówionej mocy cieplnej. Zgodnie z § 40 rozporządzenia taryfowego zamówiona moc cieplna jest ustalana przez odbiorcę co najmniej na okres 12 miesięcy i może być zmieniona wyłącznie w terminie ustalonym w umowie sprzedaży ciepła lub umowie o świadczenie usług przesyłowych.

Brak powyższych informacji powoduje, że po pierwsze konsumenci nie są świadomi, że zmiana wielkości zamówionej mocy cieplnej (a więc ustalenie jej w nowej wysokości) spoczywa wyłącznie w ich gestii. Po drugie nie wiedzą, że zmiana wysokości zamówionej mocy cieplnej może nastąpić wyłącznie raz w roku i w określonych terminach. Stąd też, brak tych informacji również może godzić w interesy konsumentów ponieważ nie będą świadomi w jakich terminach i na jakich zasadach będzie mogła zostać zmieniona wysokość zamówionej mocy cieplnej do użytkowanych przez nich obiektów. Dotyczy to również warunków i terminów wprowadzania zmian w zakresie natężenia przepływu nośnika ciepła i tabel regulacyjnych.

Przepisy rozporządzenia przyłączeniowego wprost stanowią jakie elementy powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła i mają one charakter bezwzględnie obowiązujący. Prawodawca przesądził, że konsument pewne informacje (określone w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego) winien otrzymać bezpośrednio w dokumencie umownym, tak aby ich poszukiwanie było ograniczone do niezbędnego minimum. Przyjęcie rozwiązania przeciwnego tj. takiego w którym wymagane w umowie informacje nie byłyby w niej umieszczone, a w tym zakresie możliwym byłoby odesłanie do innych aktów (np. przepisów obowiązującego prawa) przekreśliłoby sens umieszczenia w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego obowiązków ciążących na przedsiębiorstwach ciepłowniczych odnośnie treści zawieranych umów. Stąd należy przyjąć, że w/w przepis § 12 rozporządzenia przyłączeniowego określa minimalną treść dokumentu umownego i ogranicza możliwość odmiennego formułowania umów przez przedsiębiorstwa ciepłownicze.

W świetle powyższych ustaleń należy uznać za bezprawne działanie PEC, nie określenie przez tego przedsiębiorcę w umowach sprzedaży ciepła zawieranych z konsumentami obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła i tabel regulacyjnych oraz szczegółowych warunków i terminów wprowadzania zmian ustaleń w tym zakresie (a także w zakresie zmiany wielkości zamówionej mocy cieplnej).

b) W w/w umowach nie określono rodzaju nośnika ciepła i jego parametrów dla warunków obliczeniowych, co stanowi naruszenie § 12 pkt 2 lit. c w/w rozporządzenia.

W uzasadnieniu do przedmiotowego pkt sentencji należy odwołać się do ustaleń dokonanych powyżej. Konsument w oparciu o treść umowy nie wie jakiego rodzaju nośnikiem dostarczane będzie ciepło do użytkowanych przez niego instalacji, a także nie zna jego parametrów dla warunków obliczeniowych. Brak tych informacji, może skutkować tym, że w sytuacji, gdy powyższe parametry nie zostaną zachowane przez przedsiębiorstwo ciepłownicze konsument nie będzie w stanie tego faktu zidentyfikować, a tym samym dochodzić określonych roszczeń z tego tytułu. Może więc to godzić w interesy ekonomiczne konsumentów. W związku z tym, że umowa sprzedaży ciepła bezwzględnie powinna zawierać wszystkie elementy określone w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego, brak tych informacji należy uznać za bezprawne działanie przedsiębiorcy.

c) W w/w umowach nie określono terminu rozpoczęcia dostarczania ciepła do obiektów oraz szczegółowych warunków ustalania terminów rozpoczynania i przerywania dostarczania ciepła w celu ogrzewania i dla innych potrzeb, co stanowi naruszenie § 12 pkt 2 lit. d rozporządzenia przyłączeniowego.

Zapis § 2 ust. 3 umów zgodnie z którym „*sezon grzewczy jest to okres między wrześniem a majem roku następnego, w którym warunki atmosferyczne powodują konieczność ciągłego dostarczania ciepła w celu ogrzewania obiektów. O terminie uruchomienia i wyłączenia*

źródeł ciepła Sprzedawca informować będzie w środkach masowego przekazu” (karty nr 12 verte, 14 verte, 24 verte i 26 verte) należy uznać za niewystarczający.

§ 27 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia przyłączeniowego stanowi, że rozpoczęcie i przerwanie dostarczania ciepła w celu ogrzewania i wentylacji powinno nastąpić nie później niż w ciągu 12 godzin od złożenia wniosku przez odbiorcę. W umowach sprzedaży ciepła stosowanych przez PEC nie określono terminu rozpoczęcia dostarczania ciepła do obiektów oraz szczegółowych warunków ustalania terminów rozpoczynania i przerywania dostarczania ciepła w celu ogrzewania i dla innych potrzeb, tylko wskazano, że *o terminie uruchomienia i wyłączenia źródeł ciepła Sprzedawca informować będzie w środkach masowego przekazu.*

Przepisy rozporządzenia przyłączeniowego wprost stanowią jakie elementy powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła i mają one charakter bezwzględnie obowiązujący. Prawodawca przesądził, że konsument pewne informacje winien otrzymać bezpośrednio w dokumencie umownym, tak aby ich poszukiwanie było ograniczone do niezbędnego minimum. Przyjęcie rozwiązania przeciwnego tj. takiego w którym wymagane w umowie informacje nie byłyby w niej umieszczone, a w tym zakresie możliwym byłoby odesłanie do innych aktów (np. przepisów obowiązującego prawa) przekreśliłoby sens umieszczania w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego obowiązków ciążących na przedsiębiorstwach ciepłowniczych odnośnie treści zawieranych umów. Stąd należy przyjąć, że w/w przepis § 12 rozporządzenia przyłączeniowego określa minimalną treść dokumentu umownego i ogranicza możliwość odmiennego formułowania umów przez przedsiębiorstwa ciepłownicze.

W związku z powyższym zapis § 2 ust. 3 umów sprzedaży ciepła zawieranych przez PEC z konsumentami stanowi naruszenie prawa, ponieważ odbiorca w chwili zawierania, jak i realizacji umowy nie jest w stanie faktycznie dowiedzieć się kiedy i w jakich okoliczności nastąpi rozpoczęcie i zakończenie dostawy ciepła.

W związku z tym w wyżej opisanym zakresie spełniona została przesłanka bezprawności w działaniu PEC.

d) Zgodnie z § 12 pkt 3 rozporządzenia przyłączeniowego umowa sprzedaży ciepła powinna określać miejsca rozgraniczenia eksploatacji urządzeń lub instalacji.

Prawidłowe określenie miejsca rozgraniczenia eksploatacji urządzeń lub instalacji pomiędzy przedsiębiorstwem ciepłowniczym i odbiorcą jest jednym z podstawowych elementów umowy niezbędnych do właściwej realizacji umowy przez strony. Zgodnie z § 13 ust. 1 b rozporządzenia przyłączeniowego przedsiębiorstwo ciepłownicze jest zobowiązane do eksploatacji sieci ciepłowniczych (...) w sposób zapewniający minimalizację kosztów dostarczania ciepła do odbiorców. Z kolei odbiorca jest zobowiązany m.in. do utrzymania użytkowanej instalacji w stanie nie powodującym zakłóceń w pracy sieci ciepłowniczej oraz dostosowania instalacji odbiorczych do zmienionych warunków dostarczania ciepła.

Z powyższego wynika, że zarówno dostawca ciepła, jak i odbiorca są zobowiązani do właściwego użytkowania eksploatowanych przez siebie urządzeń i instalacji. W sytuacji, gdy którakolwiek ze stron dopuszcza się naruszenia powyższego obowiązku druga ze stron umowy może dochodzić określonych roszczeń z tytułu niedotrzymania warunków umowy. Stąd też, bardzo istotnym jest precyzyjne określenie, za które urządzenia i instalacje odpowiada sprzedawca i za które z nich odpowiada odbiorca. Brak tego określenia w umowie może więc w istotny sposób godzić w interesy ekonomiczne odbiorców, ponieważ w sytuacji gdy będą nieświadomi zakresu swoich obowiązków mogą ponosić odpowiedzialność za ich niewykonanie.

Ponieważ umowa sprzedaży ciepła powinna zawierać wszystkie elementy określone w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego zachowanie PEC w wyżej opisanym zakresie należy uznać za bezprawne.

e) § 12 pkt 4 rozporządzenia przyłączeniowego stanowi, że umowa sprzedaży ciepła powinna określać prawa i obowiązki stron umowy.

Zapis § 2 ust. 1 umowy *obowiązki sprzedawcy określa ustawa Prawo Energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997r. oraz akty wykonawcze wydane na jej podstawie należy uznać za niewystarczający.* (karty nr 12 verte, 14 verte, 24 verte i 26 verte)

§ 13 w/w rozporządzenia w pkt 1 i 2 szczegółowo wymienia obowiązki przedsiębiorstw ciepłowniczych i przedsiębiorstw obrotu ciepłem, natomiast w pkt 3 zawarty jest katalog obowiązków ciążących na odbiorcy ciepła.

Szczegółowe uregulowanie w umowie sprzedaży ciepła praw i obowiązków jej stron ma istotne znaczenie dla stron umowy, a w szczególności dla konsumenta, który nie prowadzi w sposób profesjonalny działalności gospodarczej. Po pierwsze konsument wiedząc jakie obowiązki ciążą na przedsiębiorstwie ciepłowniczym, w trakcie realizacji umowy ma stałą możliwość kontroli, czy te obowiązki są w należyty sposób wykonywane. W przypadku, gdy przedsiębiorstwo ciepłownicze nie realizuje spoczywających na nim zobowiązań, wówczas konsument w oparciu o treść umowy jest w stanie wymóc na swoim kontrahencie, aby ten w prowadzonej działalności realizował wszystkie należące do niego obowiązki. Po drugie w przypadku, gdy umowa zawiera informacje o obowiązkach należących do konsumenta, jest on w stanie we właściwy sposób wykonywać postanowienia umowy. Należy poinformowany konsument nie jest wówczas narażony na poniesienie sankcji związanych z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy.

W związku z tym, brak w umowie sprzedaży ciepła zawieranej przez PEC z konsumentami informacji o zakresie praw i obowiązków stron umowy wywołuje negatywne skutki po stronie konsumentów, które mogą mieć również dla nich wymiar finansowy.

f) W w/w umowach nie określono szczegółowych zasad ustalenia terminów przeprowadzania prób i badań kontrolnych oraz konserwacji i remontów eksploatowanych przez strony urządzeń i instalacji, co stanowi naruszenie § 12 pkt 5 rozporządzenia przyłączeniowego.

§ 12 pkt 5 stanowi, że strony umowy sprzedaży ciepła muszą uwzględnić w niej „szczegółowe zasady ustalenia terminów”. Po pierwsze regulacje przedmiotowej kwestii muszą być określone szczegółowo. Tym samym niewystarczającym jest wskazanie w ogólny sposób „zasad ustalania terminów”, tylko powinno to być uregulowane precyzyjnie. Po drugie przedmiotowy zapis nie wymaga, aby w umowie określone zostały terminy przeprowadzania czynności o których mowa w w/w przepisie, tylko powinny zostać określone zasady na jakich terminy te będą ustalane. Po trzecie zapis powyższy dotyczy ustalania terminów „przeprowadzania prób i badań kontrolnych” oraz „konserwacji i remontów”.

Zapis § 12 pkt 5 rozporządzenia przyłączeniowego stanowi gwarancję dla stron umowy (w tym konsumentów), że wszelkie terminy czynności związanych z przeprowadzaniem prób i badań kontrolnych oraz konserwacji i remontów eksploatowanych przez strony urządzeń i instalacji, będą ustalone przez strony umowy. Innymi słowy, żadna ze stron umowy nie będzie przeprowadzała w/w czynności, które mogą wywoływać jakiegokolwiek skutki w zakresie prawidłowości w dostarczaniu ciepła bez wiedzy drugiej strony. Stąd też prawodawca przewidział, że „zasady ustalania terminów” określonych prac powinny zostać zawarte w umowie sprzedaży ciepła. Innymi słowy, w umowie powinny zostać określone pewne reguły, jak ustalać terminy, natomiast samo ustalenie tych terminów będzie następowało w trakcie realizacji umowy przez strony.

W związku z tym, że w umowie sprzedaży ciepła nie określono szczegółowych zasad ustalania terminów przeprowadzania czynności określonych w § 12 pkt 5 rozporządzenia przyłączeniowego, działanie PEC należy uznać za bezprawne.

g) § 12 pkt 6 rozporządzenia przyłączeniowego stanowi, że umowa sprzedaży ciepła powinna określać szczegółowe zasady wprowadzania planów ograniczeń oraz wstrzymania dostarczania ciepła.

Zgodnie z § 26 rozporządzenia przyłączeniowego standardy jakościowe obsługi odbiorców obejmują min. warunki sprzedaży ciepła w zakresie planowych przerw w dostarczaniu ciepła

w okresie letnim oraz warunki wstrzymania dostarczania ciepła do odbiorców. § 27 ust. 2 w/w rozporządzenia stanowi, że planowe przerwy w dostarczeniu ciepła w okresie letnim nie mogą przekroczyć 14 dni, a odbiorca musi być powiadomiony o terminach tych przerw z siedmiodniowym wyprzedzeniem. Z kolei § 39 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 12 października 2000r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem stanowi, że odbiorcy przysługują bonifikaty w przypadku niedotrzymania przez przedsiębiorstwo energetyczne warunków umów w zakresie planowanych przerw w dostarczaniu ciepła w okresie letnim. W ust. 2 wskazana jest wysokość bonifikat z tego tytułu.

Z powyższego wynika, że PEC formułując wzorzec umowy i zawierając na jego podstawie umowy z konsumentami nie określiło w nich zasad wprowadzania planów ograniczeń oraz wstrzymania dostarczania ciepła. Może to w sposób wymierny skutkować w stosunku do konsumentów, ponieważ na podstawie umowy nie są oni w stanie ustalić, kiedy, w jakich okolicznościach i terminach PEC ma prawo ograniczyć lub wstrzymać dostawę ciepła. Powoduje to, że konsumenci nie mając w/w informacji nie będą świadomi, że zgodnie z przepisami rozporządzenia taryfowego regulującego odpowiedzialność za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców, w przypadku nie dochowania przez PEC terminów, będą mogli żądać stosownych bonifikat. Tym samym brak informacji w umowie ogranicza lub wręcz uniemożliwia konsumentom korzystanie z ich uprawnień, a tym samym może przynieść wymierne skutki finansowe dla PEC.

Prawodawca kształtując treść przepisów rozporządzenia przyłączeniowego określił pewne minimum, które powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła, stąd też działanie PEC w w/w zakresie należy uznać za bezprawne.

h) § 12 pkt 8 rozporządzenia przyłączeniowego stanowi, że w umowie sprzedaży ciepła powinna zawierać regulacje w zakresie odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, a w szczególności za:

- przekroczenie zamówionej mocy cieplnej lub obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyień od parametrów nośnika ciepła oraz dopuszczalnych przerw i ograniczeń w dostarczaniu ciepła,
- niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców,
- nielegalny pobór ciepła,
- zwrot zanieczyszczonego nośnika ciepła lub jego kradzież.

§ 2 ust. 6 umowy stanowi, że „w przypadku niedotrzymania przez Strony warunków umowy, a w szczególności niedotrzymania standardów jakościowych (...) – należności będą obliczane wg zasad podanych w rozporządzeniu taryfowym. Niedotrzymanie standardów jakościowych powoduje sankcje prawne przewidziane przepisami Prawa Energetycznego i Kodeksu Cywilnego” (karty nr 12 verte, 14 verte, 24 verte i 26 verte).

Z powyższego wynika, że PEC nie uregulował w umowie kwestii odpowiedzialności stron za niedotrzymanie jej warunków, tylko w tym zakresie zawarł odesłanie do przepisów rozporządzenia wykonawczego do ustawy Prawo energetyczne. Takie rozwiązanie należy uznać za niewystarczające i godzące w interes konsumentów. Jak wskazano to we wcześniejszej części niniejszej decyzji przepisy rozporządzenia przyłączeniowego wprost stanowią jakie elementy powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła i przepisy te mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Konsument w oparciu o treść umowy powinien mieć możliwość uzyskania informacji o wszystkich istotnych elementach stosunku zobowiązaniowego. Odsyłanie konsumentów do obowiązujących przepisów rozporządzenia wykonawczego w wielu wypadkach może mieć dla nich charakter uciążliwy i wywoływać negatywne skutki. W przedmiotowej sprawie brak informacji o tym jaką konsument poniesie odpowiedzialność za przekroczenie zamówionej mocy cieplnej lub obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyień od parametrów nośnika ciepła, nielegalny pobór ciepła, zwrot zanieczyszczonego nośnika ciepła lub jego kradzież powoduje, że nie wie on jakie sankcje grożą mu na wypadek naruszenia postanowień umowy. Zawarcie

w/w informacji w umowie w wielu wypadkach skutkuje tym, że konsument posiadając wiedzę o grożącej mu odpowiedzialności powstrzymuje się od działań, które skutkowałyby niedotrzymaniem warunków umowy. Z drugiej strony, precyzyjne uregulowanie w umowie odpowiedzialności PEC za przekroczenie obliczeniowego natężenia przepływu nośnika ciepła, dopuszczalnych odchyłek od parametrów nośnika ciepła oraz dopuszczalnych przerw i ograniczeń w dostarczaniu ciepła, a także za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców umożliwia konsumentom właściwe dochodzenie ich roszczeń z tytułu naruszenia przez dostawcę ciepła postanowień umowy. Przedmiotowe informacje umożliwiają konsumentom właściwe formułowanie roszczeń w stosunku do PEC.

Stąd też odesłanie w umowie w przedmiotowym zakresie do *przepisów Prawa Energetycznego i Kodeksu Cywilnego* stanowi naruszenie prawa, ponieważ umowa sprzedaży ciepła wprost powinna regulować odpowiedzialność stron za niedotrzymanie jej warunków.

i) § 12 pkt 9 rozporządzenia przyłączeniowego wymaga, aby w umowie sprzedaży ciepła określone zostały standardy jakościowe obsługi odbiorców.

W § 2 ust. 2 umowy sprzedaży ciepła zawieranej przez PEC z konsumentami zawarto zapis *Strony niniejszej umowy obowiązują standardy jakościowe obsługi odbiorców określone w aktualnie obowiązujących przepisach wykonawczych wydanych na podstawie Prawa Energetycznego tj. rozporządzenia taryfowego i przyłączeniowego.* (karty nr 12 verte, 14 verte, 24 verte i 26 verte).

§ 26 – 31 rozdziału 6 rozporządzenia przyłączeniowego określają standardy jakościowe obsługi odbiorców. Przepisy powyższe w precyzyjny sposób wskazują na jakich zasadach powinna następować dostawa ciepła do odbiorców oraz jakie z tego tytułu spoczywają obowiązki na przedsiębiorstwie ciepłowniczym. W tym miejscu należy odwołać się do ustaleń poczynionych we wcześniejszej części niniejszej decyzji i stwierdzić, że odesłanie w umowie do przepisów wykonawczych do ustawy Prawo energetyczne w zakresie standardów jakościowych obsługi odbiorców jest niewystarczające. Dokument umowny powinien zawierać wszystkie informacje określone w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego i odesłanie do obowiązujących przepisów prawa należy uznać za niewystarczające. Brak informacji w umowie o standardach jakościowych obsługi odbiorców godzi w interesy konsumentów, ponieważ w oparciu o treść umowy nie są oni w stanie ustalić, na jakich warunkach przedsiębiorstwo ciepłownicze jest zobowiązane dostarczać ciepło do odbiorców i jakie z tego tytułu ciąży na nim obowiązki. Tym samym, konsumenci nie wiedzą jakie zachowania PEC zgodnie z obowiązującą umową będą mogły być ocenione jako nie spełniające obowiązujących standardów i tym samym w których sytuacjach konsumenci będą mogli występować z roszczeniami w stosunku do dostawcy ciepła.

Ponadto odesłanie przez PEC do przepisów obowiązującego prawa zostało dokonane niewłaściwie, ponieważ nie wskazano w sposób prawidłowy aktów prawnych do których nastąpiło odesłanie tzn. nie wskazano ich nazw, a tym samym zakresu przedmiotowego jego regulacji, co dodatkowo może wprowadzić konsumentów w błąd.

W związku z faktem, że przepisy rozporządzenia przyłączeniowego wprost stanowią jakie elementy powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła, odesłanie w umowie w przedmiotowym zakresie do przepisów rozporządzenia wykonawczego stanowi naruszenie prawa.

j) W umowie sprzedaży ciepła zawieranej przez PEC z konsumentami nie zawarto regulacji dotyczących bonifikat, upustów i opłat z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy, co może stanowić naruszenie § 12 pkt 10 lit. c rozporządzenia przyłączeniowego.

§ 2 ust. 6 umowy stanowi, że „w przypadku niedotrzymania przez Strony warunków umowy, a w szczególności niedotrzymania standardów jakościowych (...) – należności będą obliczane wg zasad podanych w rozporządzeniu taryfowym. Niedotrzymanie standardów jakościowych powoduje sankcje prawne przewidziane przepisami Prawa Energetycznego i Kodeksu Cywilnego”. (karty nr 12 verte, 14 verte, 24 verte i 26 verte).

Przedmiotowy zapis należy uznać za niewłaściwy, ponieważ jak szczegółowo wykazano w uzasadnieniu zawartym we wcześniejszej części niniejszej decyzji, umowa sprzedaży ciepła powinna zawierać wszystkie elementy określone przez rozporządzenie przyłączeniowe. Brak informacji o wysokości bonifikat, upustów i opłat z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy godzi w interesy konsumentów, będących słabszą stroną umowy. Po pierwsze w oparciu o treść umowy konsumenci nie posiadają informacji w jakiej wysokości bonifikat, upustów i opłat mogą żądać w sytuacji, gdy przedsiębiorstwo ciepłownicze nie wywiązuje się w sposób należyty z realizacji postanowień umowy. Po drugie nie wiedzą również, jakie opłaty będą zobowiązani uiścić w wypadku, gdy samemu nie przestrzegają warunków umowy. Brak tych informacji może więc w istotny sposób godzić w interesy ekonomiczne konsumentów, którzy zawarli umowy sprzedaży ciepła z PEC.

W związku z tym, że przepisy rozporządzenia przyłączeniowego precyzyjnie określają jakie elementy powinna zawierać umowa sprzedaży ciepła, odesłanie w umowie w przedmiotowym zakresie do przepisów rozporządzenia wykonawczego stanowi naruszenie prawa.

k) W umowie sprzedaży ciepła nie określono miejsca zainstalowania i wymagań dotyczących układu pomiarowo – rozliczeniowego, co stanowi naruszenie § 12 pkt 11 rozporządzenia przyłączeniowego.

§ 13 pkt 3 rozporządzenia przyłączeniowego do obowiązków odbiorcy ciepła zalicza zabezpieczenie przed uszkodzeniem i dostępem osób nie upoważnionych do założonych przez przedsiębiorstwo ciepłownicze lub przedsiębiorstwo obrotu ciepłem plomb (...) zwłaszcza w układzie pomiarowo rozliczeniowym. Ponadto odbiorca jest zobowiązany do informowania stron z którymi zawarł umowy o zauważonych wadach lub usterkach w układzie pomiarowym lub innych okolicznościach mających wpływ na prawidłowość rozliczeń. Ponadto § 37 ust. 6 rozporządzenia taryfowego wskazuje, że odbiorca pokrywa koszty żadanego przez niego sprawdzenia układu pomiarowo – rozliczeniowego w przypadku gdy nie stwierdzono błędów wskazań większego od określonego w odrębnych przepisach dla danej klasy dokładności ani innych wad powodujących nieprawidłowe działanie tego układu.

W związku tym, aby konsument w sposób należyty mógł wykonywać swoje obowiązki związane z zabezpieczeniem układu pomiarowo – rozliczeniowego oraz informowaniem o zauważonych nieprawidłowościach w jego działaniu powinien po pierwsze wiedzieć w którym miejscu ten układ pomiarowo – rozliczeniowy został zainstalowany. Dodatkowo konsument powinien znać wymagania dotyczące układu pomiarowo – rozliczeniowego, ponieważ może mu to ułatwić ocenę, czy zauważone ewentualne błędy wskazań zawierają się lub są większe od dopuszczalnych błędów określonych odrębnymi przepisami. Ponadto, jak wskazano to we wcześniejszej części uzasadnienia niniejszej decyzji wymóg określenia miejsca zainstalowania i wymagań dotyczących układu pomiarowo – rozliczeniowego został zawarty w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego, brak spełnienia tego wymogu należy uznać za bezprawne działanie przedsiębiorcy.

Zawieranie przez PEC umów z konsumentami, które nie zawierają wszystkich informacji, o których mowa w rozporządzeniu przyłączeniowym, jest niezgodne z nim i należy uznać za bezprawne. Spełniona, więc została pierwsza przesłanka konieczna do uznania zachowania PEC (opisanego w pkt a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k powyżej) za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Drugą przesłanką, której wykazanie jest niezbędne dla stwierdzenia, że przedsiębiorca stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów jest ustalenie, iż jego bezprawne działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa antymonopolowa reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce,

gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, jak i wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym.

Zdaniem Organu Antymonopolowego zakwestionowane w przedmiotowej decyzji działanie przedsiębiorcy - polegające na nie podawaniu w zawieranych umowach sprzedaży ciepła wszystkich informacji, które zgodnie z rozporządzeniem przyłączeniowym powinny zawierać - godzi w interes konsumentów. Niepodanie w umowie informacji o:

- obliczeniowym natężeniu przepływu nośnika ciepła i tabel regulacyjnych oraz szczegółowych warunkach i terminach wprowadzania zmian ustaleń w tym zakresie (a także w zakresie zmiany wielkości zamówionej mocy cieplnej),
  - rodzaju nośnika ciepła i jego parametrach dla warunków obliczeniowych,
  - terminie rozpoczęcia dostarczania ciepła do obiektów oraz szczegółowych warunkach ustalania terminów rozpoczynania i przerywania dostarczania ciepła w celu ogrzewania i dla innych potrzeb,
  - miejscu rozgraniczenia eksploatacji urządzeń lub instalacji,
  - prawach i obowiązkach stron,
  - szczegółowych zasadach ustalenia terminów przeprowadzania prób i badań kontrolnych oraz konserwacji i remontów eksploatowanych przez strony urządzeń i instalacji,
  - szczegółowych zasadach wprowadzania planów ograniczeń oraz wstrzymania dostarczania ciepła,
  - odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy,
  - standardach jakościowych obsługi odbiorców,
  - bonifikatach, upustach i opłatach z tytułu niedotrzymania przez strony warunków umowy,
  - miejscu zainstalowania i wymaganiach dotyczących układu pomiarowo – rozliczeniowego,
- może doprowadzić do niekorzystania przez konsumentów ze swoich praw, ale również do niewywiązywania się z obowiązków. Dodatkowo nie podanie w/w informacji może doprowadzić, do nieegzekwowania zachowań, które wymuszają przepisy prawa energetycznego na profesjonalistów np. w zakresie odpowiedzialności za niedotrzymanie standardów jakościowych. W niniejszej sprawie został naruszony interes konsumentów – zaopatrywanych w ciepło przez PEC, którzy zawarli umowy sprzedaży ciepła. Tak więc, brak w umowach wszystkich informacji, o których mowa w rozporządzeniu przyłączeniowym, a także podanie części informacji w nieodpowiedni sposób narusza zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie antymonopolowej, mających na celu ochronę konsumentów.

W tym miejscu należy odnieść się również do twierdzeń PEC, które miałyby uzasadniać nie ujęcie w umowie sprzedaży ciepła zawieranej z konsumentami wszystkich informacji zawartych w rozporządzeniu przyłączeniowym.

Po pierwsze PEC wskazał, że stworzył taki wzorzec umowy, który wobec wielu nowelizacji przepisów prawa nie wymagałby ciągłej aktualizacji. Należy stwierdzić, że ten argument strony nie jest zasadny. Rozwiązanie takie z pewnością jest wygodne dla PEC, jednakże negatywnie skutkuje w stosunku do konsumentów. Konsument nie będący profesjonalistą powinien zarówno na etapie zawierania umowy, jak i jej realizacji posiadać wszystkie informacje dotyczące ich praw i obowiązków związanych z tą umową. Odesłanie w sposób ogólny do przepisów obowiązującego prawa powoduje, że konsumenci zobligowani zostali w pierwszej kolejności do samodzielnego odnalezienia przepisów prawa, które regulują ich wszystkie prawa i obowiązki jako strony umowy sprzedaży ciepła, a następnie stałego monitorowania ewentualnych zmian tych przepisów. W celu ochrony odbiorcy ciepła, prawodawca przewidział, że przedsiębiorstwo ciepłownicze jako profesjonalista działający na rynku sprzedaży ciepła powinno określić w umowie wszystkie elementy istotne dla tej umowy sprzedaży, które zostały precyzyjnie wskazane w rozporządzeniu przyłączeniowym. Stąd też, ze względu na ochronę słabszej strony umowy jakim jest konsument, PEC nie może zwolnić się z obowiązków nałożonych na nie w rozporządzeniu przyłączeniowym poprzez

ogólne wskazanie konsumentom, że prawa i obowiązki stron umowy zawarte są w przepisach ustawy Prawo energetyczne i rozporządzeniach wykonawczych do niej.

Jako uzasadnienie swojego stanowiska PEC wskazał również, że „konsumenti (odbiorcy ciepła) z reguły nie znają aparatu pojęciowego i specyfiki wyrażeń normowanych w przepisach ustawy Prawo energetyczne”. Powyższe stwierdzenie prowadzi do wniosku, że tym bardziej regulacje określone w § 12 rozporządzenia przyłączeniowego powinny zostać zawarte w umowie sprzedaży ciepła i napisane w sposób jak najbardziej zrozumiały dla przeciętnego konsumenta. Przyjmując, zgodnie z twierdzeniem PEC, że konsumenci nie znają aparatu pojęciowego i specyfiki wyrażeń normowanych w przepisach ustawy Prawo energetyczne, odesłanie w umowie do tych przepisów nie umożliwia konsumentom należytego korzystania z praw i wykonywania wszystkich obowiązków płynących z tej umowy.

Również wskazany przez PEC wyrok Sądu Antymonopolowego daje podstawę do przyjęcia twierdzenia, że zachowanie tego przedsiębiorcy jest bezprawne. Obowiązek zamieszczenia w umowie elementów nieistotnych z punktu widzenia dojścia do skutku umowy wymienionych w art. 5 ust. 2 ustawy Prawo energetyczne oraz w rozporządzeniu przyłączeniowym wynika z obowiązku o charakterze publicznoprawnym obciążającym w pierwszej kolejności przedsiębiorstwo energetyczne. Stąd również one powinny znaleźć się w umowie.

W przedmiotowej sprawie zaistniały więc łącznie obie przesłanki konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów – bezprawne działanie przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Stąd należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji.

II. Zgodnie z art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w decyzji, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. W celu zapewnienia wykonania nakazu określonego w pkt I, sentencji niniejszej decyzji, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów określono, jako polegające na:

- umieszczeniu w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów sprzedaży ciepła zawieranych z konsumentami, informacji, o których mowa w § 12 pkt 2 lit. b, c, d, pkt 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10 lit. c i 11 rozporządzenia przyłączeniowego,

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt II sentencji.

III. Na podstawie art. 72 ustawy antymonopolowej, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 75 ustawy antymonopolowej, Organ Antymonopolowy rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Postępowanie przeciwko PEC w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zostało wszczęte z urzędu. Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania Organ Antymonopolowy w punkcie I decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej. Kosztami niniejszego postępowania dla Organu Antymonopolowego, są wydatki w wysokości 28,50 PLN związane z korespondencją pomiędzy Organem Antymonopolowym a przedsiębiorcą. W związku z powyższym postanowiono obciążyć PEC kosztami postępowania w wysokości 28,50 PLN (słownie: dwadzieścia osiem złotych pięćdziesiąt groszy).

Stąd orzeka się jak w punkcie III sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Na postanowienie o kosztach zawarte w punkcie VI niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral